

Marie Jirásková – Hermy

Robert Janás, ČN 2003

V brněnské Galerii Kabinet představuje v současnosti známá scénografka Marie Jirásková svůj výstavní projekt Hermy. Podobně jako u jiných jejích projektů podobného ražení jde o záležitost, která se pohybuje na pomezí různých druhů výtvarné tvorby. Jirásková ve výstavním sále instaluje kresby i trojrozměrné objekty. Do výtvarných děl i způsobu jejich rozmístění se promítá autorčina profesní orientace. Profese scénografky, k níž se mimo jiné dostala i přes studium loutky na pražské DAMU. V celkovém působení výstavy hraje velkou roli rozmístění jednotlivých výtvarných objektů v galerijním sále. Divák má pocit, že se ocitá na jevišti, kde každá z prací plní svůj přesně stanovený úkol v divadelní hře. Divák před sebou vidí zvláštní zoomorfnní bytosti nakreslené na papíře anebo zhmotnělé v trojrozměrné podobě. Připomínají loutky anebo jejich naskicované návrhy v podobě obřího hmyzu a zámotků.

Klíč k pochopení projektu je ukrytý v názvu Hermy. Hermy byly sochy antického boha obchodu a cestování pojmenovaného ve starém Řecku Hermés a v Římě Merkur. Sochy, kde Hermova hlava a poprsí zvolna přecházelo do protáhlého sloupu. Stavěly se podél cest. V antickém světě je lidé uctívali, ale kvůli své povšechnější podobě začaly být postupně vnímány především jako milníky podél cest, čímž se trochu omezil jejich posvátný význam. Hermy Marie Jiráskové působí jako totemy jakéhosi zvláštního neznámého kultu. Autorka se je ovšem nesnaží propracovat do posledních detailů, ale vtiskuje jim podobně jako antickým hermovkám trochu obecnější podobu, která zdůrazňuje to podstatné, základní tvar objektů. Jirásková hledá archetyp,

prapůvodní tvar, který prochází jednotlivými epochami dějin a postupně na sebe nabaluje různé detailnější formy a významy, které se napříč historií průběžně mění. Hledáním archetypu dává svým pracím obecnější nadčasovou podobu a zapojuje se do širšího proudu umění přelomu tisíciletí, které často fascinuje snaha takovou obecnější myšlenku a formu najít.